

IVO

wetenschappelijk bureau voor
onderzoek, expertise en advies
op het gebied van leefwijzen,
verslaving en daaraan gerelateerde
maatschappelijke ontwikkelingen

F A C T S H E E T

MONITOR INTERNET EN JONGEREN: **Compulsief Internetgebruik onder Nederlandse Jongeren**

Gert-Jan Meerkerk, Regina van den Eijnden, Tony van Rooy

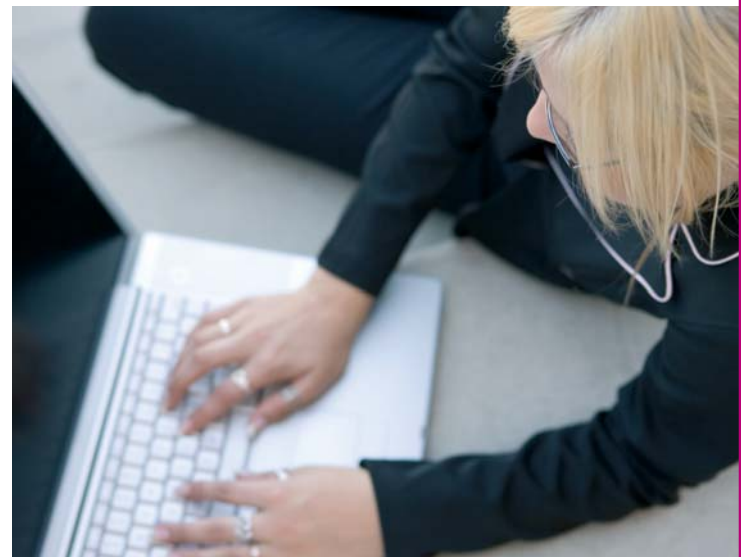
Deze studie is mede mogelijk gemaakt met financiële steun van Stichting Volksbond Rotterdam, Wanadoo, Novadic-Kentron en Ict op School

IVO, Juni 2006

Inleiding

Het afgelopen decennium is door een technologische revolutie op het gebied van computers en internet het aantal mogelijkheden waarmee mensen met elkaar kunnen communiceren en zich kunnen informeren en amuseren, enorm gegroeid. Deze nieuwe mogelijkheden vormen niet alleen een uitbreiding van al bestaande vormen van informatievoorziening, amusement en communicatie, maar onderscheiden zich ook door een aantal unieke eigenschappen. Kenmerkend voor de nieuwe mogelijkheden die het internet biedt, is dat deze voor grote groepen mensen op eenvoudige en goedkope wijze op grote schaal beschikbaar en toegankelijk zijn, waarbij subjectieve anonimiteit er toe kan leiden dat mensen zich ongeremder gedragen en zich anders voor kunnen doen dan ze eigenlijk zijn. Belangrijk punt is ook dat veel mogelijkheden zich in real time afspelen en 24 uur per dag 365 dagen per jaar beschikbaar zijn.

Wereldwijd zijn er grote verschillen in de mate waarin deze technologische ontwikkelingen maatschappelijk zijn doorgedrongen. Uit een vergelijking van het computerbezit en de mogelijkheden tot (breedband) internet met andere landen blijkt dat Nederland, samen met landen als de Verenigde Staten, Zuid Korea, Japan en de Scandinavische landen, voorop loopt (<http://www.internetworldstats.com>). Duidelijk is ook dat vooral jongeren enthousiaste gebruikers zijn van het internet en dat zij meer nog dan de oudere generaties de vele mogelijkheden die het internet biedt ten volle gebruiken. Daarnaast behoort de huidige generatie jongeren tot de eerste generatie die opgroeit met de vele mogelijkheden die het internet biedt. Hoewel de meeste mensen dankbaar

gebruik maken van de technologische ontwikkelingen en bijvoorbeeld email niet meer weg te denken is uit onze moderne maatschappij, wordt langzaam duidelijk dat er ook een keerzijde is aan deze ontwikkeling. Een van deze negatieve aspecten, waarover al in de beginnendagen van het internet bericht werd, betreft het fenomeen 'internet-verslaving': het verschijnsel dat sommige mensen zo op gaan in het gebruik van bepaalde internettoepassingen, dat hun gedrag de dwangmatige en obsessieve kenmerken van een verslaving begint te vertonen. Door hun internetgedrag kunnen deze zogenaamde 'cyberjunks' verschillende, overwegend psychosociale problemen ontwikkelen. De omgang met vrienden en familie, het functioneren op het werk of op school en het algemene welbevinden kunnen zwaar te lijden krijgen onder het monomane gebruik van het internet.

Het IVO heeft in de afgelopen jaren onderzoek uitgevoerd naar 'internetverslaving', door ons bij voorkeur compulsief internetgebruik genoemd, onder zowel jongeren als volwassenen (Eijnden, Meerkerk, Vermulst, Spijkerman, & Engels, submitted; Eijnden, Spijkerman, & Meerkerk, 2004; Eijnden & Vermulst, 2006b; Meerkerk, Lalan, & Eijnden, 2003; Meerkerk, in preparation). In november 2005 is onder de titel 'Monitor Internet en Jongeren' een nieuw onderzoek van start gegaan dat o.a. inzicht moet bieden in de mate waarin compulsief internetgebruik onder Nederlandse jongeren voorkomt, bij welke jongeren compulsief internetgebruik vooral voorkomt, en wat de gevolgen van compulsief internetgebruik zijn. Tot nu toe is hierover nog vrijwel niets bekend. Om hierover betrouwbare uitspraken te kunnen doen is het van belang dat het onderzoek is gebaseerd op een representatieve steekproef van Nederlandse jongeren. Daarnaast is het van belang dat deze jongeren gedurende een langere tijd door middel van onderzoek gevolgd worden. Dit monitoronderzoek voldoet aan deze twee eisen en biedt dan ook een welkome aanvulling op bestaand onderzoek.

De voorliggende factsheet presenteert de eerste resultaten van de eerste meting van de Monitor Internet en Jongeren. In deze factsheet zullen de volgende onderzoeksvragen aan bod komen:

1. Hoeveel tijd besteden Nederlandse jongeren aan internetgebruik, en welke internetfuncties worden vooral gebruikt?
2. Hoeveel procent van de Nederlandse jongeren is een compulsieve internetgebruiker en welke internetfuncties gebruiken ze vooral?
3. In welk opzicht verschillen compulsieve internetgebruikers van niet-compulsieve internetgebruikers?

Opzet van het onderzoek

Voor dit onderzoek hebben 4482 schoolgaande jongeren (51,3% jongens en 48,7% meisjes) van 10 t/m 16 jaar van 17 basisscholen en 10 scholen voor voortgezet onderwijs (VMBO, HAVO en VWO) deel-

genomen. Van de basisscholen zijn de leerlingen uit de groepen 7 en 8 voor het onderzoek benaderd en in het voortgezet onderwijs leerlingen van de 1e en 2e klassen. Deelname aan het onderzoek bestond uit het invullen van een schriftelijke vragenlijst die klassikaal werd afgenomen onder supervisie van een docent in de periode januari - februari 2006.

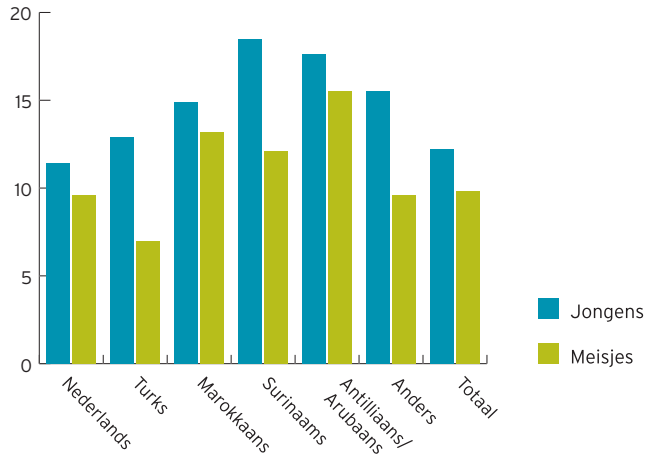
Om een zo representatief mogelijke afspiegeling van Nederlandse jongeren te verkrijgen, zijn scholen geworven op basis van regio, stedelijkheidsgraad en opleidingsniveau en zijn de data achteraf op een aantal relevante variabelen gewogen (leerjaar, geslacht, etniciteit, opleidingsniveau en stedelijkheidsgraad). Door deze procedure zijn de resultaten van dit onderzoek representatief voor leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs en leerlingen van de 1e en 2e klas van het voortgezet onderwijs.

Het internetgebruik van jongeren in Nederland

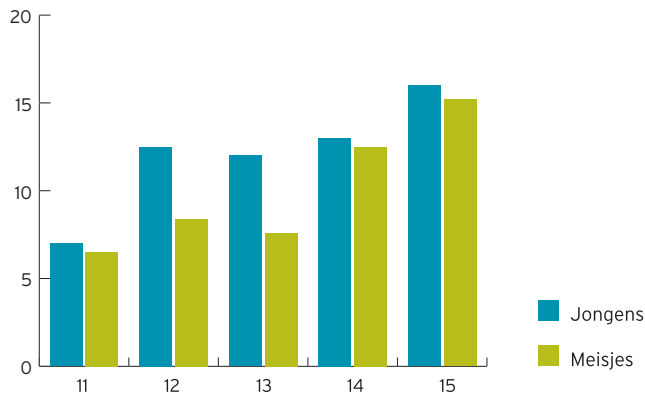
De resultaten van het huidige onderzoek bevestigen het beeld dat in de inleiding geschetst is: jongeren maken op grote schaal gebruik van de mogelijkheden die het internet biedt. Nagenoeg alle respondenten (99,7%) geven aan dat zij wel eens van het internet gebruik maken en veruit de meesten (95,1%) hebben thuis de beschikking over internet. Er werden hierbij geen verschillen aangetroffen tussen de verschillende etnische groepen of schooltypen. In de meeste gevallen (44%) staat de computer waar de leerlingen thuis gebruik van maken in de woonkamer, maar een aanzienlijk deel van vooral de oudere leerlingen heeft (ook) op de eigen kamer de mogelijkheid internet te gebruiken; van de 11- en 12-jarige leerlingen heeft 1 op de 4 à 5 een computer met internetmogelijkheden op de eigen kamer, van de oudere leerlingen in de steekproef bijna 1 op de 3.

De meeste leerlingen (38%) maken, naast het gebruik voor school, praktisch dagelijks gebruik van internet voor privédoeleinden en gemiddeld besteden de leerlingen ongeveer 11 uur per week aan internet. Zoals uit Figuur 1 blijkt, bestaan er duidelijke verschillen tussen jongens en meisjes in de tijd die ze op het internet doorbrengen (respectievelijk gemiddeld 12,2 vs. 9,8 uur per week). Daarnaast bestaan er aanzienlijke verschillen tussen etnische groepen. Zo geven jongeren van Surinaamse en Antilliaanse en Arubaanse afkomst aan gemiddeld ruim 16 uur per week te internetten en jongeren van Turkse afkomst gemiddeld ruim 10 uur per week. Verder zijn bij sommige etnische groepen de verschillen tussen jongens en meisjes groter dan bij andere; onder Turkse en Surinaamse jongeren maken jongens duidelijk meer gebruik van internet dan meisjes (zie figuur 1). Tot slot blijken VMBO leerlingen gemiddeld meer tijd op het internet door te brengen dan HAVO/VWO leerlingen (respectievelijk 14,3 vs. 10,6 uur/week) en blijkt het internetgebruik toe te nemen met het stijgen van de leeftijd (zie Figuur 2).

Figuur 1: Aantal uren per week internetgebruik naar geslacht en etnische afkomst

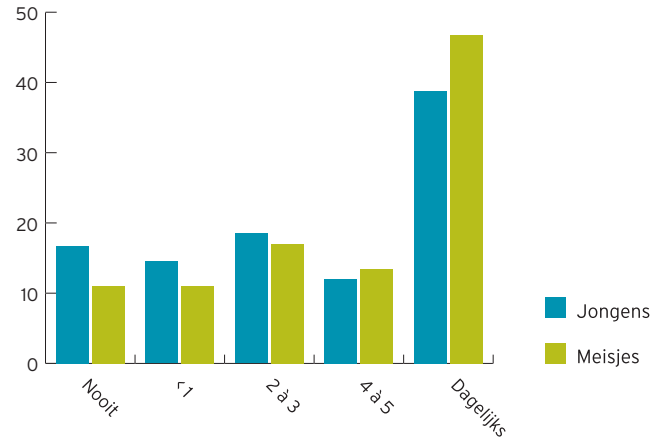
Figuur 2: Aantal uren per week internetgebruik naar leeftijd en geslacht

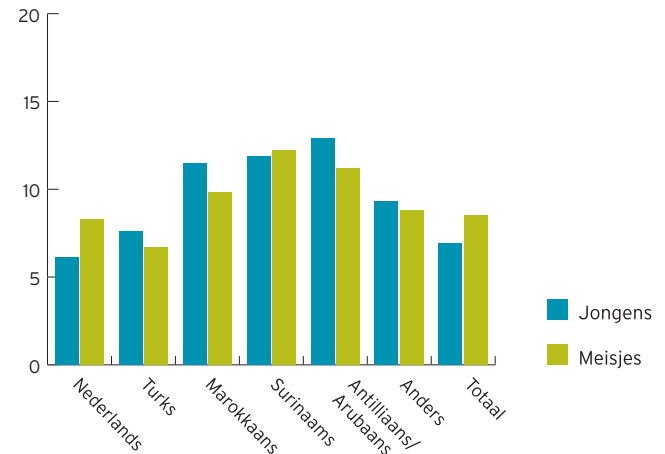
Het internet biedt gelegenheid voor communicatie, informatie en amusement. Desgevraagd blijken de leerlingen het internet het meest te gebruiken voor communicatie via de MSN messenger, voor het spelen van online games, voor het surfen en zoeken naar informatie en voor het downloaden van muziek en films e.d. De leerlingen geven aan internet gemiddeld op 4 dagen per week te gebruiken om te MSN-en, op 3 dagen voor het spelen van online games, op 2,5 dag voor surfen en informatie zoeken en op 2,5 dag voor het downloaden van muziek en films e.d. Aangezien recentelijk vooral de MSN messenger in het nieuws heeft gestaan, zal in het onderstaande nader in gegaan worden op het gebruik van de MSN messenger.

Zoals uit Figuur 3 blijkt, gebruikt de meerderheid van de leerlingen de MSN messenger praktisch dagelijks en gemiddeld wordt de messen-

Figuur 3: Aantal dagen per week gebruik van de MSN messenger

Figuur 4: Gemiddelde tijd per week besteed aan MSN

ger 7,7 uur per week gebruikt. Meisjes gebruiken de MSN messenger gemiddeld iets vaker dan jongens. Net als bij de gemiddelde hoeveelheid tijd die aan internetten besteed wordt, blijken er ook in de tijd die besteed wordt aan MSN-en aanzienlijke verschillen te bestaan tussen jongens en meisjes (respectievelijk 6,9 en 8,5 uur per week) en tussen de diverse etnische groepen (zie Figuur 4). Vooral leerlingen van Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse en Arubaanse afkomst blijken bovengemiddeld veel tijd aan MSN-en te besteden. Verder blijkt ook de tijd besteed aan MSN-en sterk toe te nemen met het stijgen van de leeftijd; daar waar de leerlingen van 11 jaar gemiddeld 4,3 uur per week aan MSN besteden ligt dit gemiddelde voor leerlingen van 15 jaar op 11,9 uur per week. Tot slot blijken VMBO leerlingen gemiddeld meer tijd aan MSN te besteden dan HAVO/VWO leerlingen (respectievelijk 11,4 vs. 7,6 uur per week).

Anders dan bij het chatten in een zogenaamde chatroom, wordt de MSN messenger vooral gebruikt voor het onderhouden van bestaande contacten met vrienden en vriendinnen. Een ruime meerderheid van 60% van de jongeren geeft aan geen van de personen waarmee ze via de MSN messenger wekelijks contact hebben, via internet te hebben leren kennen en 63% geeft aan dat ze alle personen waarmee ze wekelijks via de MSN messenger contact hebben wel eens in het echt gezien te hebben. Ondanks het feit dat de jongeren gemiddeld 90 adressen in het adresboek van de MSN messenger hebben staan, geven ze toch aan de meesten van hun MSN-contacten als echte vrienden of vriendinnen te beschouwen.

Compulsief internetgebruik bij Nederlandse jongeren

Door het IVO zijn de afgelopen jaren verschillende studies uitgevoerd naar internetgerelateerde problemen bij Nederlandse jongeren (Eijnden et al., 2004; Eijnden & Vermulst, 2006a, 2006b). In deze studies wordt de term 'internetverslaving' echter niet gebruikt, maar wordt over 'compulsief internetgebruik' gesproken. Om compulsief internetgebruik te meten maakt het IVO gebruik van een op adolescenten afgestemde versie van Compulsive Internet Use Scale, de CIUS-A (Meerkerk, Eijnden, Vermulst, & Garretsen, submitted) (zie Tabel 1).

Tabel 1 Schaal Compulsief Internetgebruik voor adolescenten (CIUS-A) a

1	Hoe vaak vind je het moeilijk om met internetten te stoppen?	
2	Hoe vaak ga je langer door met internetten, terwijl je je had voorgenomen om te stoppen?	
3	Hoe vaak zeggen anderen (bijvoorbeeld ouders of vrienden) dat je minder zou moeten internetten?	
4	Hoe vaak ga je liever internetten dan dat je je tijd met anderen doorbrengt (bijvoorbeeld vrienden of ouders)?	
5	Hoe vaak kom je slaap te kort door het internetten?	
6	Hoe vaak ben je in gedachten aan het internetten, ook als je niet online bent?	
7	Hoe vaak verheug je je op de volgende keer dat je kunt internetten?	
8	Hoe vaak denk je dat je eigenlijk minder zou moeten internetten?	
9	Hoe vaak heb je geprobeerd om minder tijd aan internetten te besteden en is dat niet gelukt?	
10	Hoe vaak voel je je rot wanneer je niet kunt internetten?	
11	Hoe vaak raffel je je huiswerk af om te kunnen internetten?	
12	Hoe vaak maak je je huiswerk niet omdat je wilt internetten?	
13	Hoe vaak ga je internetten omdat je je rot voelt?	
14	Hoe vaak ga je internetten om een probleem te vergeten?	

a Antwoordcategorieën: 1 = nooit, 2 = zelden, 3 = soms, 4 = vaak, 5 = heel vaak

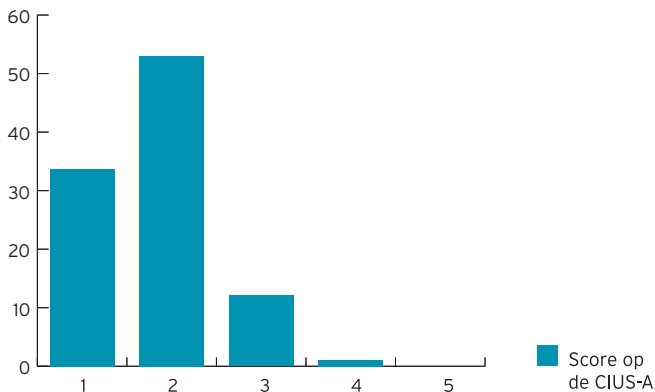
In welke mate compulsief internetgebruik vóórkomt onder Nederlandse jongeren is op dit moment nog niet duidelijk. Hiervoor is onderzoek onder een representatieve steekproef van Nederlandse jongeren noodzakelijk, en zulke onderzoeksgegevens waren tot nu toe niet voorhanden. Het huidige onderzoek onder een representatieve steekproef van leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs en leerlingen van de 1e en 2e klas van het voortgezet onderwijs biedt de mogelijkheid uitspraken te doen over het vóórkomen (de prevalentie) van compulsief internetgebruik onder deze groep leerlingen. Daarnaast biedt het de mogelijkheid om de groep compulsieve internetters te vergelijken met de groep niet-compulsieve internetters om zo meer inzicht te verkrijgen in kenmerken van compulsieve internetgebruikers.

Figuur 5 biedt een overzicht van de scores van de leerlingen op de CIUS-A, het instrument waarmee de mate van compulsiviteit kan worden vastgesteld. De figuur maakt duidelijk dat de scores min of meer normaal verdeeld zijn en dat een relatief kleine groep geen

enkele vorm van compulsiviteit vertoont, dat de grootste groep leerlingen in zeer beperkte mate kenmerken van compulsief internetgebruik vertoont en dat een steeds kleinere groep leerlingen in toenemende mate kenmerken van compulsief internetgebruik vertoont. Het vertonen van enkele kenmerken van compulsief internetgebruik lijkt op zich dus niet als abnormaal te hoeven worden beschouwd.

Om uitspraken te kunnen doen over de prevalentie van compulsief internetgebruik dient een 'grenscore' te worden vastgesteld waarboven gesproken wordt van compulsief internetgebruik. In navolging van eerder onderzoek (Meerkerk, et al., submitted) stellen we ook in het huidige onderzoek dat een score die er op duidt dat de symptomen waarnaar de 14 items refereren gemiddeld vaker dan 'soms' voorkomen, een indicatie vormen voor compulsief internetgebruik. Om te voorkomen dat internetgebruikers op basis van de score op de CIUS-A als compulsief worden beschouwd, terwijl zij in feite maar weinig gebruik maken van het internet (en de gepresenteerde problemen dus niet direct aan internetgebruik kunnen worden toegeschreven) is in eerder onderzoek ook een tijds criterium gehanteerd waaraan een internetgebruiker moet voldoen om als compulsief te kunnen worden beschouwd. Dit enigszins arbitraire tijds criterium houdt in dat een internetgebruiker behalve een score groter dan 'soms' op de CIUS-A ook tenminste tot de bovenste 50% behoort als het gaat om het aantal uren internetgebruik. In dit geval betekent dat: 7 uur of meer per week van het internet gebruik maken (NB. wanneer iemand enkel meer dan 7 uur per week aan internet besteedt, duidt dit geenszins op compulsief internetgebruik). Wanneer met beide criteria rekening wordt gehouden, blijkt de prevalentie van compulsief internetgebruik onder leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs en leerlingen van de 1e en 2e klas van het voortgezet onderwijs 3,8% te bedragen. Naar schatting heeft Nederland ongeveer 833.000 leerlingen in groep 7 en 8 van het basisonderwijs en klas 1 en 2 van het voort-

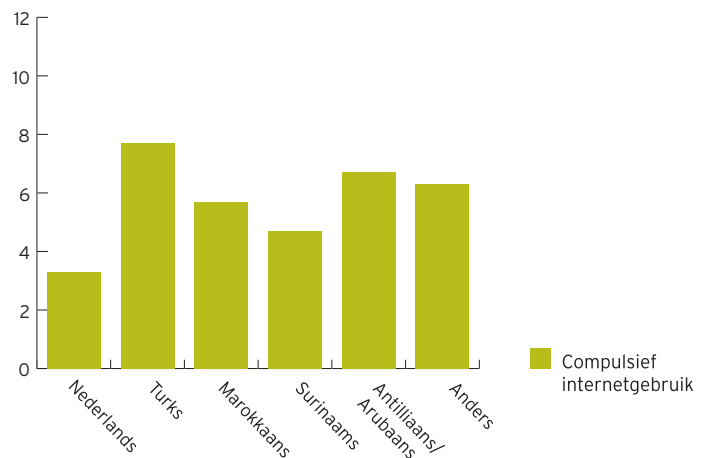
Figuur 5: Verdeling in % van de scores op de CIUS-A (afgerond op gehele getallen)

gezet onderwijs (CBS StatLine). Een prevalentie van 3,8% zou dus betekenen dat op dit moment bij ruim 30.000 leerlingen van deze leerjaren sprake is van compulsief internetgebruik.

Zoals in het eerste deel van deze factsheet al duidelijk is geworden, zijn er aanzienlijke verschillen in de intensiteit van het internetgebruik tussen jongens en meisjes, tussen verschillende etnische groeperingen, tussen kinderen van verschillende leeftijd en tussen verschillende schooltypes. Deze verschillen blijken deels ook te bestaan ten aanzien van compulsief internetgebruik. Analyses maken duidelijk dat er geen significante verschillen bestaan in het vóórkomen van compulsief internetgebruik tussen jongens en meisjes, tussen leerlingen van verschillende leeftijden en tussen de verschillende schoolniveaus. Wel zijn er duidelijke verschillen tussen verschillende etnische groepen. Figuur 6 laat zien dat onder leerlingen van allochtone afkomst het vóórkomen van compulsief internetgebruik duidelijk hoger ligt dan onder leerlingen van autochtone herkomst.

Figuur 6: Compulsief internetgebruik naar etnische groepering

Verschillen tussen compulsieve en niet-compulsieve internetgebruikers

Om een duidelijker beeld te scheppen van de compulsieve internetgebruiker worden hieronder de verschillen beschreven tussen compulsieve en niet-compulsieve internetgebruikers.

Zoals verwacht kon worden zijn compulsieve internetgebruikers vaker en langer online dan niet-compulsieve internetgebruikers, de gemiddelde tijd per week die aan internet wordt besteed bedraagt respectievelijk 24,1 vs. 10,5 uur per week. Compulsieve internetgebruikers blijken ook vaker dan niet-compulsieve internetgebruikers op de eigen kamer de beschikking te hebben over internet. Hoewel

compulsieve internetgebruikers van alle internetfuncties meer gebruik maken dan niet-compulsieve gebruikers zijn er verschillende aanwijzingen dat compulsief internetgebruik vooral samenhangt met het spelen van online games, het gebruik van de MSN messenger en het gebruik van zogenaamde profielsites zoals CU2, Sugababes en Superdudes. Aangezien fanatieke gamers ook vaak intensief communiceren via de MSN messenger en jongeren die veelvuldig MSN-en ook regelmatig gamen, is het moeilijk om echt van verschillende groepen compulsieve internetgebruikers te spreken. Het klassieke beeld van 'de gameverslaafde' die vrijwel niets anders doet op internet dan gamen, komt niet naar voren in dit onderzoek. Uit de literatuur is bekend dat compulsief internetgebruik vaak samengaat met een lager niveau van psychosociaal welbevinden (Meerkerk, Van den Eijnden, Vermulst, & Garretsen, submitted). Ook in het huidige onderzoek blijkt compulsieve internetgebruik samen te hangen met het hebben van depressieve gevoelens, een negatief zelfbeeld en gevoelens van eenzaamheid. Daarnaast zijn de compulsieve internetgebruikers ook minder positief over hun schoolprestaties dan de niet-compulsieve gebruikers. Dit komt overeen met eerder IVO-onderzoek dat liet zien dat compulsieve internetgebruikers een groter risico lopen op verslechtering van hun schoolprestaties dan niet-compulsieve internetgebruikers (Eijnden & Vermulst, 2006a).

Wat het gebruik van de MSN messenger betreft blijken compulsieve internetgebruikers meer contactpersonen in hun adresboek te hebben staan dan niet-compulsieve gebruikers (152 vs. 87 personen), met meer verschillende personen via MSN contact te hebben (25 vs. 16 personen gemiddeld per week), meer van deze personen te hebben leren kennen via internet en meer van deze personen nog nooit in het echt te hebben gezien. In vergelijking met niet-compulsieve internetgebruikers geven compulsieve internetgebruikers aan contacten via de MSN messenger prettiger en spannender te vinden en bij contacten via MSN beter hun gevoelens te kunnen uiten en zich meer geaccepteerd te voelen.

Compulsieve internetgebruikers blijken hun vrije tijd ook anders te besteden dan niet-compulsieve gebruikers. Uiteraard besteden ze

meer tijd aan internetten. Daarnaast besteden ze echter ook meer tijd aan luieren en minder tijd aan het onderhouden van contacten met familieleden (ouders en broers en zussen) en aan hobby's zoals spelletjes, knutselen en muziek maken en aan sporten. In overeenstemming met het feit dat compulsieve internetgebruikers wat minder lijken te bewegen, blijkt tot slot dat compulsieve internetgebruikers gemiddeld een iets hogere quetelet-index (kg/m^2) hebben dan de niet-compulsieve internetgebruikers (resp. 18,5 vs. 18,1). Dit betekent dat het risico op overgewicht iets groter is voor compulsieve internetgebruikers dan voor niet compulsieve internetgebruikers.

Samenvatting en conclusie

Het huidige onderzoek maakt duidelijk dat de overgrote meerderheid van de leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs en leerlingen van de 1e en 2e klas van het voortgezet onderwijs intensief van het internet gebruik maken: gemiddeld besteden de leerlingen ongeveer 11 uur per week aan internet. Met name aan instant online communicatie middels de MSN messenger, het spelen van online games, het surfen en zoeken naar informatie en het downloaden van muziek en films wordt veel tijd besteed. Over het algemeen besteden jongens meer tijd aan internet dan meisjes, met uitzondering van het gebruik van de MSN messenger waaraan meisjes meer tijd besteden.

Daarnaast blijken er duidelijke verschillen te bestaan tussen de verschillende etnische groepen en tussen leerlingen van verschillende schooltypen. Leerlingen van Marokkaanse, Surinaamse en Antilliaanse /Arubaanse afkomst besteden meer tijd aan internet dan autochtone leerlingen, en leerlingen van het VMBO besteden meer tijd aan internet dan HAVO/VWO leerlingen. De MSN messenger, die door veel leerlingen praktisch dagelijks wordt gebruikt, wordt volgens de jongeren vooral gebruikt voor het onderhouden van al bestaande contacten met vrienden en vriendinnen.

Uit het onderzoek komt naar voren dat een klein deel (3,8%) van de leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs en leerlingen van de 1e en 2e klas van het voortgezet onderwijs kenmerken van compulsief internetgebruik vertoont. Deze jongeren hebben moeite hun internetgebruik onder controle te houden, zijn obsessief met het internet bezig en gebruiken het internet als manier om met problemen om te gaan. Zoals verwacht kon worden besteden compulsieve internetgebruikers veel meer tijd aan internet dan niet-compulsieve gebruikers (24,1 vs. 10,5 uur per week). Compulsief internetgebruik lijkt daarbij vooral samen te hangen met het spelen van online games, het gebruik van de MSN messenger en het gebruik van profiel-sites. Compulsieve internetgebruikers worden verder gekenmerkt door een lager niveau van psychosociaal welbevinden; ze ervaren meer depressieve gevoelens, zijn eenzamer en hebben een negatiever zelfbeeld. Opvallend is verder dat allochtone kinderen en leerlingen

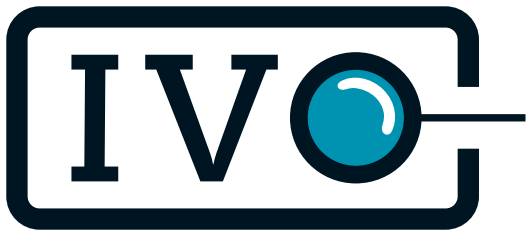
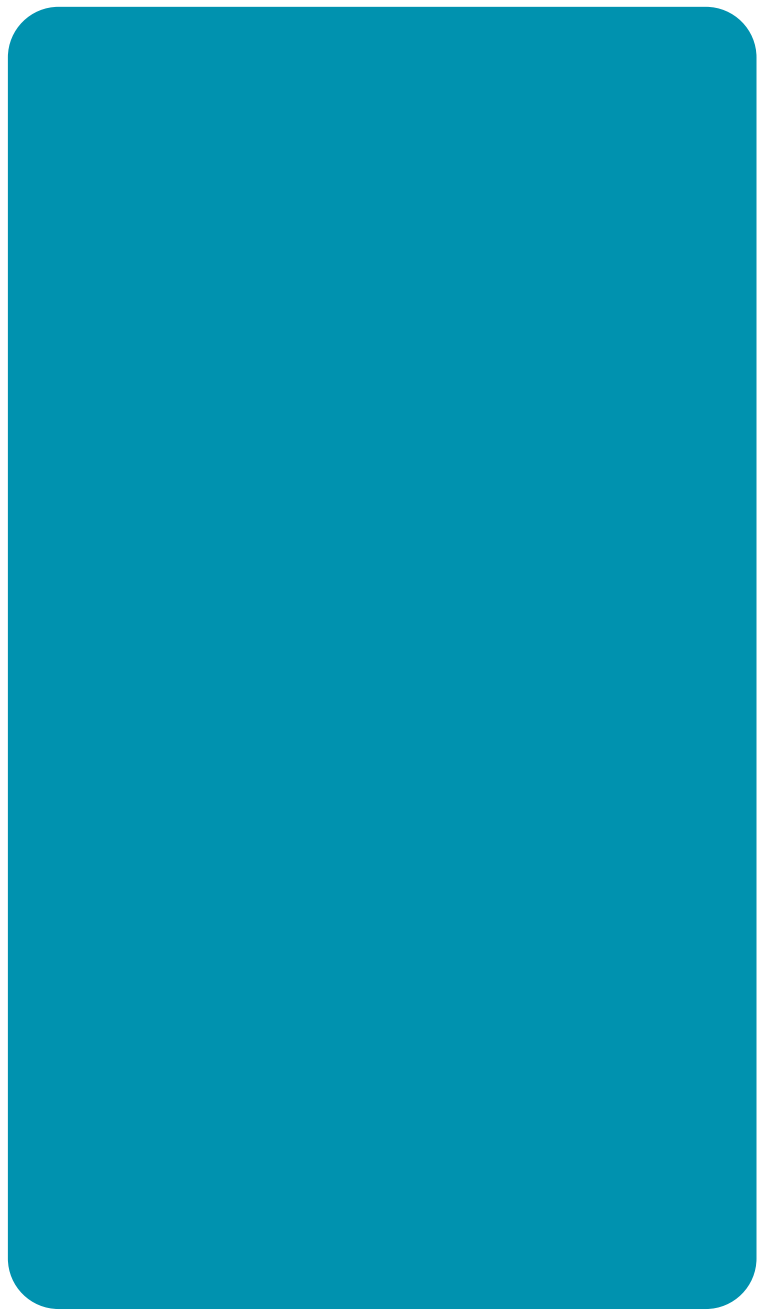
van het VMBO vaker kenmerken van compulsief internetgebruik vertonen dan autochtone kinderen en HAVO/VWO leerlingen. Er blijken ook verschillen te bestaan tussen compulsieve en niet-compulsieve internetgebruikers wat betreft het gebruik en de waardering van het gebruik van de MSN messenger. Compulsieve internetgebruikers maken niet alleen meer gebruik van de messenger, ze hebben ook meer waardering voor dit soort communicatie. Ze zeggen vaker dan niet-compulsieve internetgebruikers dat ze via de messenger beter hun gevoelens kunnen uiten en zich meer geaccepteerd voelen. In combinatie met het lagere psychosociale welbevinden zou dit kunnen duiden op een grotere sociale kwetsbaarheid bij compulsieve gebruikers. Het is mogelijk dat deze sociale kwetsbaarheid en de functie die communicatie via internet met name voor deze jongeren lijkt te vervullen, mede ten grondslag ligt aan het ontstaan van een patroon van compulsief internetgebruik bij deze jongeren. Hierover kunnen met meer zekerheid uitspraken gedaan worden na afronding van de 2e meting van de monitor Internet en Jongeren.

Het huidige onderzoek is één van de eerste onderzoeken dat duidelijk maakt dat ook onder Nederlandse leerlingen compulsief internetgebruik voorkomt. Hoewel slechts een kleine 4% van de internetgebruikende leerlingen serieuze kenmerken van compulsief internetgebruik vertoont, betreft het, door het grote aantal internetgebruikers, toch een grote groep individuen. Als we het percentage doorberekenen naar de totale populatie van Nederlandse leerlingen van groep 7 en 8 van het basisonderwijs en van de 1e en 2e klas van het voortgezet onderwijs, dan betekent dit dat naar schatting ruim 30.000 leerlingen duidelijke kenmerken van compulsief internetgebruik vertonen. Aangezien eerder onderzoek heeft uitgewezen dat compulsief internetgebruik samen kan gaan met een verslechtering van schoolprestaties en een toename van depressieve gevoelens (Eijnden & Vermulst, 2006a) is dit een belangrijke constatering waar, zeker vanuit het perspectief van jeugdzorg en jeugdbeleid, aandacht voor zou dienen te zijn. De vroege adolescentie is immers een belangrijke ontwikkelingsfase die van grote invloed kan zijn op de verdere ontwikkeling van jongeren.

Grotendeels onduidelijk is vooralsnog wat het verloop van compulsief internetgebruik is en wat oorzaken en gevolgen van compulsief internetgebruik zijn. Ook zijn er nog vele vragen over de rol die de omgeving speelt, zoals de verhouding met de ouders. Deze kennis zal door de komende onderzoeken, waarbij de jongeren die aan dit onderzoek hebben deelgenomen opnieuw zullen worden benaderd, verder worden uitgebreid. Duidelijk is dat naast online pesten (Eijnden, Vermulst, Rooij, & Meerkerk, 2006) en ongewenst online seksueel gedrag (Graaf & Vanwesenbeeck, 2006), ook compulsief internetgebruik of 'internetverslaving' zoals het in de volksmond wordt genoemd, een aspect is waarmee zowel professionals die met kinderen werken als ouders die hun kinderen opvoeden oog voor dienen te hebben.

Referenties

- Eijnden, R. v. d., Meerkerk, G.-J., Vermulst, A., Spijkerman, R., & Engels, R. (submitted). Online Communication, Compulsive Internet Use and Psychosocial Well-being among Adolescents: a Longitudinal Study.
- Eijnden, R. v. d., Spijkerman, R., & Meerkerk, G. J. (2004). Online communicatie en het psychosociale welbevinden van jongeren.: IVO Factsheet Rotterdam.
- Eijnden, R. v. d., & Vermulst, A. (2006a). Compulsief Internetgebruik ('Internetverslaving') bij jongeren: Wat zijn de gevolgen en wat kunnen ouders doen om het te voorkómen? Rotterdam: IVO Factsheet.
- Eijnden, R. v. d., & Vermulst, A. (2006b). Online communicatie, compulsief internetgebruik en het psychosociale welbevinden van jongeren, Jaarboek ICT en samenleving: De digitale generatie. Amsterdam: Boom.
- Eijnden, R. v. d., Vermulst, A., Rooij, T. v., & Meerkerk, G. J. (2006). Monitor Internet en Jongeren: Pesten op Internet en het Psychosociale Welbevinden van Jongeren. Rotterdam: IVO Factsheet.
- Graaf, H. d., & Vanwesenbeeck, I. (2006). 'Seks is een game' Gewenst en ongewenst seksueel gedrag van jongeren op internet. Utrecht: Rutgers Nisso Groep.
- Meerkerk, G., Eijnden, R. v. d., Vermulst, A., & Garretsen, H. (submitted). The Compulsive Internet Use Scale (CIUS), Some psychometric properties.
- Meerkerk, G., Lalan, A. M. E., & Eijnden, R. J. J. M. v. d. (2003). Internetverslaving: hoax of serieuze bedreiging voor de geestelijke volksgezondheid? [Internet addiction: hoax or serious threat for public mental health?] (Vol. 30). Rotterdam: IVO.
- Meerkerk, G., Van den Eijnden, R., Vermulst, A., & Garretsen, H. (submitted). The Relationship between Personality, Psychosocial well-being and Compulsive Internet Use: The Internet as Cyberprozac?
- Meerkerk, G. J. (in preparation). Pwned bij the internet, Explorative research into the causes and consequences of compulsive internet use. Erasmus University Rotterdam, Rotterdam.

IVO
Heemraadssingel 194
3021 DM Rotterdam
T +31 (0)10 425 33 66
F +31 (0)10 276 39 88
Secretariaat@ivo.nl
www.ivo.nl